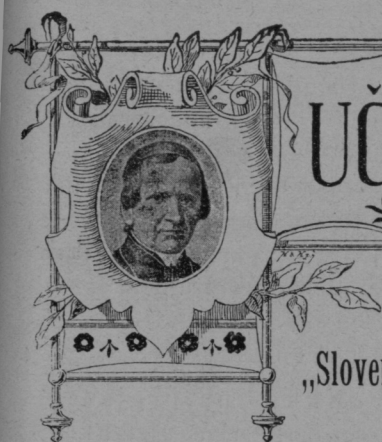

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 18.

Ljubljana, 16. kimovca 1893.

XXXIII. leto.

Vsebina. J. Dimnik: Čitanje. — E. Lah: Avstrijsko ljudsko šolstvo v dobi od ll. 1828—1885. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Č i t a n j e.

Poročal pri društvenih večerih „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani dné 4. prosinca, 1. svečana in 1. sušca t. l. Jakob Dimnik.

(Konec).

3. razred.

Učni smoter: „Učiti se na pamet primernih uzornih beril, vaditi se jih na pamet“.

V 3. razredu se sme pri vajah v učenju na pamet tudi že domača pridnost uporabljati. V prvih tednih šolskega leta dela učenje na pamet otrokom precej preglavice in težav, ker so se med počitnicami čitanju zelo odvadili. Zato moramo pričetkom šolskega leta otroke pridno vaditi v čitanji; le tu in tam naj se uče prav kratke lekcije na pamet. Če smo vadili otroke prve tedne šolskega leta prav pridno v čitanji in so dosegli potrebno spretnost v čitanji, smemo jim dati potem vsaki teden po jedno vajo in v drugem polletji tudi po dve vaji v učenju na pamet. S početka naj se uče na pamet prav

kratke poetiške sestavke, katere je pa treba poprej temeljito razpravljati ter vaditi se istih čitati, da se potem tudi najslabeyši učenec nauči do določenega časa 2—3 kitice ali pa tudi 4—5 vrstic v nevezani besedi na pamet. Malo, pa pogosto naj otroci memorirajo! Kratkih nalog se uči otrok z veseljem na pamet in v 46 tednih si prisvoji prav velik zaklad. Za memoriranje v nevezani besedi so pa najbolj pripravna in primerna v 3. razredu berila prirodoslovne, zemljepisne in zgodovinske vsebine.

Kratki oddelki prirodoslovnih beril (ne cela berila!), lahke definicije iz beril zemljepisne vsebine in primerne povesti iz domoznanstva, oziroma kratke zgodovinske slike so jako izvrstne vaje za učenje na pamet. Dovoljeno pa ni in bi bilo napačno,

da bi se realitika sploh na pamet učila. Da pa učenec to, kar se je učil na pamet tudi pravilno in izrazito predava, je ne obhodno potrebno, da učitelj vsako vajo najpoprej sam v pričo učencev glasno, razločno in pravilno čita in pri vaji v čitanji strogo pazi, da otroci počasi in glasno čitajo ter pravilno naglašajo. Ako učenec pri predavanji prehitro govori in nepravilno naglašja, naj vzame takoj knjigo v roko ter dotični oddelek iz knjige čita; to najbolj pomaga zoper „klepetanje“.

Vsako vajo za učenje na pamet pa vzemi učitelj iz vpeljanega „berila“, nikakor pa ne iz kake druge knjige; to je nepotrebno in tudi zakonito prepovedano.

4. razred.

Učni smoter: „Vaditi se govoriti poetiška in prozaična vzorna berila“.

Slišali smo, da mora zavzemati memoriranje v ljudski šoli prav tako važno mesto, kakor kak drug predmet. Večina mnogovrstne tvarine, ki se nahaja v berilu, mora postati koncem šolskega leta duševna last učenceva. Tega pa ne dosežemo s površnim obravnavanjem beril, ali s predolgim razlaganjem realij, ali pa z razdelitvijo podobe v njene dele; berilo postane duševna last učenceva le tedaj, če je učenec večkrat prečita in memorira. Nikakor pa ni treba, da bi se učenec vsako berilo učil na pamet; tega učni načrt ne zahteva in je tudi do cela nemogoče. Memorirajo naj se le taka berila, ki se odlikujejo po obliki in po vsebini.

Marsikdo pa misli, da se sme otrok samo pesmi na pamet učiti, drugih beril pa ne, zato ker po njegovem mnenju le neprisiljeno ponavljanje berila razumljivost stvari in izraževanje mislij pospešuje. To je istina in tudi učni načrt zahteva, da se, posebno v višjih razredih, vsebina beril prosto ponavlja. To spada pa k obravnavanju predmeta, oziroma berila; vsebina berila pa vsled tega še ni postala duševna last učenceva. V malo tednih postane po-

navljanje berila nemogoče, ker učencu nedostaje potrebnih besed, oziroma izrazov. Zato se mora vsako berilo prav mnogokrat prečitati in če se berilo po obliki in vsebini odlikuje, potem naj se vsaj najvažnejši odstavki učé na pamet; le na ta način ostane stvar učencu v trajnem spominu.

5. razred.

Učni smoter: „Kakor na prejšnji stopinji s pomnoženimi zahtevami“.

Kar sem povedal pri 4. razredu, vse to velja tudi za 5. razred. Dostaviti mi je tu le še to, da se učitelj kar največ mogoče oziraj na ure, ki so določene za veronauk in ne izprašuj isti dan, oziroma poldan pretežkih vaj, ker ima očenec navadno že iz veronauka veliko nalogo; kajti otrok ne smemo preveč mučiti z memoriranjem. Dve vaji na teden zadostujeta popolnoma za dom. V pomladnem in poletnem času, ko si mladina išče zabave in razvedrila v prosti naravi, pa za dom tudi jedna vaja na teden zadostuje; zato naj pa učenci v šoli več memorirajo.

6., 7. in 8. razred.

Učni smoter: „Kakor na prejšnji stopinji s pomnoženimi zahtevami.“ — „Memoriranje primernih beril“.

V zadnjih treh razredih sme pa dajati učitelj tudi več kakor dve vaji na teden za učenje na pamet, vendar naj učenci kar največ mogoče v šoli memorirajo; kajti pesmi in druga berila so v „čitankah“ za 6., 7. in 8. razred še bolj obsežna, jezik je lepši in tudi težavnejši in zato bi ne bilo pedagoško, če bi vaje v učenju na pamet prepuščali preveč domači pridnosti.

K sklepu ponavljam zopet glavno pravilo memoriranja: „Vsako vajo učitelj zanesljivo ob določeni uri izprašaj in pazi, da učenec slovniško pravilno predava!“

S tem končujem razpravo o „čitanji“. Iz vsega tega smo lahko videli, če se ravna učitelj po predpisanem učnem načrtu in metodično pravilno postopa pri pouku v čitanji, ne navadi se učenec samo mehaničnega čitanja, — koje si marsikteri učitelj kot končni uspeh čitanja predstavlja — ampak pripravlja se po tej poti kaj izvrstno za spise: kajti razumevanje tega, kar se je čitalo, izobrazovanje govora z besednimi in stvarnimi razlagami, ponavljanje vsebine in vaje v učenju na pamet so pogoji snovanji mislij pismene predstave.

S pomočjo čitanja navadi se otrok tudi pravopisja; kajti, oko mora pravilno besedno obliko večkrat videti, jo večkrat

natančno opazovati — jo večkrat čitati vsled tega ostane besedna oblika učencu v trajnem spominu.

Pravilnemu izgovarjanju in gledanju se mora pa pridružiti naposled še slovniško pravilo (besedoslovje), ki utrdi učencu v spomin, kar je slišal, videl in — pisal.

Na ta način nam je mogoče doseči končni smoter čitanja t. j. blagoglasno čitanje. Tako čitanje moramo imeti v mislih, kadar ocenjujemo učence za prestop v bližnji višji razred in tako čitanje predpisuje nam tudi naš državni šolski zakon v § 21., ki prišteva čitanje k glavnim predmetom ljudske šole ter govori ob izpustu učencev iz ljudske šole.

Avstrijsko ljudsko šolstvo

v dobi od l. 1828—1885.

Kakor hitro so se ustanovili v Avstriji statistični uradi, vsprejeli so v svoje področje tudi poročila o šolstvu. Kakor povsod, bil je tudi tu začetek sprva težaven. Poročila, prvotno pomanjkljiva, postajala so od leta do leta popolnejša, dokler niso dosegla današnje že precej velike popolnosti. Najnovejša knjiga te vrste je izšla pred kratkim pod naslovom „Statistik der allgemeinen Volksschulen und Bürgerschulen in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern auf Grund der statistischen Aufnahme vom 30. April 1890“.

Uvodu te knjige je povzeti kratko zgodovino o šolski statistiki. Najstarejši redni popisi šolstva spadajo v leto 1828. Izšli so in potem redno izhajali do l. 1859. pod naslovom: „Tafeln zur Statistik der österreichischen Monarchie“. Obsegali so podatke o številu šol, tedaj še glavnih, trivijalnih in deklških, o veroizpovedi učencev, o učnem jeziku, o učnem osebju (kateheti, učitelji in pomožno osebje), o dohodkih in potrebščinah, o številu učencev

po šolski dolžnosti in po djanskem obiskovanju.

L. 1861. in 1862. so izšle „Übersichtstafeln zur Statistik der österreichischen Monarchie“, l. 1863. pa v prvič „Statistisches Jahrbuch“. Bistveno niso bila ta poročila različna od prvotnih. Vender se že l. 1864. govori samo o glavnih in trivijalnih na drugi strani pa o deških, deklških in mešanih šolah.

Do l. 1863. je sestavljalo šolsko statistiko državno knjigovodstvo, od tu naprej je pa sestavlja osrednja statistična komisija na Dunaji.

Zelo važna za razvoj šolske statistike sta tretji mednarodni statistični kongres na Dunaji iz l. 1857. in pa državni zakon za ljudske šole iz l. 1869. Po težnjah prvega in po določitih zadnjega, popolnjevanih po poznejših naredbah, je dobila šolska statistika svoje sedanje lice.

Splošni popisi prejšnjih let so se ognili podrobnim, pregledno sestavljenim popisom. Prvi tak popis je izšel za šolsko leto 1864/5.; njemu so sledili na vsacih pet let novi.

Med tem so se pa redno sestavljala statistična poročila na podlagi materiala glavnih letnih poročil deželnih šolskih svetov, do l. 1880. določena administrativnim namenom naučnega ministerstva, sicer pa nepristopna, od l. 1881. pa prepuščana v

porabo osrednjemu statističnemu uradu in vsako leto objavljena.

Namen prihodnjih vrst bôdi, podati kratek pregled o razvoju ljudskega šolstva avstrijskega v goraj omenjeni dobi po glavnih znakih.

Sledeča tabela nas pouči o številu avstrijskih šol.

Leto	Š t e v i l o š o l				Naraščaj ali primanjkljaj v %
	glavnih	trivijalnih	dekliških	sploh	
1828	174	10.592	309	11.075	—
1830	175	10.608	332	11.115	+ 0.4
1835	181	11.017	358	11.556	+ 4. —
1840	187	11.319	435	11.941	+ 3.3
1846 ¹⁾	195	11.962	559	12.716	+ 6.5
1850	281	12.069	614	12.964	+ 1.9
1855	322	12.462	626	13.410	+ 3.5
1859 ²⁾	354	12.879	702	13.935	+ 3.9
1865	610	14.182 ⁷⁾	787 ⁷⁾	14.792 ⁷⁾	+ 6.1
1870 ³⁾	46 ⁸⁾	13.769 ⁹⁾	1.119	14.692	+ 0.7
1875 ⁴⁾	196	14.061	713	15.166	+ 3.2
1880 ⁵⁾	301	15.266	1.180	16.492	+ 8.7
1885 ⁶⁾	361	16.079	1.382	17.416	+ 5.6

Kako se te šole razdele po raznovrstnih kronovinah?

Leto	Niže Avstrijska	Više Avstrij.	Soloogrška	Štajerska	Koroška	Kranjska	Primorska	Tirolska s Predarlško	Češka	Moravska	Šlezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Sploh
1828	1.097	619	619	354	105	1.507	3.201	1.876	1.670	27	11.075				
1830	1.096	619	619	360	106	1.523	3.317	1.830	1.616	29	11.115				
1835	1.093	624	631	359	113	1.571	3.388	2.018	1.710	49	11.556				
1840	1.151	627	623	367	118	1.657	3.501	1.897	1.944	56	11.941				
1845	1.158	627	636	288	94	217	1.740	3.548	1.578	384	2.308	110	12.716		
1850	1.121	490	146	760	323	105	260	1.792	3.579	1.578	389	2.224	50	147	12.964
1855	1.156	492	148	698	313	208	299	1.869	3.801	1.703	419	2.083	61	160	13.410
1859	1.161	493	165	699	333	241	319	1.891	3.846	1.713	417	2.364	101	192	13.935
1865	1.201	496	151	729	339	226	381	1.949	3.934	1.774	435	2.797	157	223	14.792
1870	1.267	506	155	690	318	234	396	1.926	4.180	1.863	433	2.374	167	241	14.692
1875	1.370	501	161	735	325	261	414	1.522	4.500	1.968	477	2.486	185	261	15.166
1880	1.451	518	168	796	335	291	448	1.784	4.782	2.059	509	2.847	206	308	16.492
1885	1.571	530	175	819	357	283	363	1.782	5.046	2.220	525	3.167	252	326	17.416

¹⁾ Ker v „Tafeln zur Statistik der österreichischen Monarchie“ za l. 1845. skupno število šol ni izkazano.

²⁾ Ker za l. 1860. sploh ni nobenih podatkov o šolski statistiki.

³⁾ Šolsko leto 1870/71.

⁴⁾ Šolsko leto 1874/75.

⁵⁾ Šolsko leto 1879/80.

⁶⁾ Šolsko leto 1884/85.

⁷⁾ Od tega leta brez privatnih šol.

⁸⁾ Od tu naprej ne glavne, ampak javne mešanske šole.

⁹⁾ Od tu naprej ne več trivijalne, ampak javne, splošne ljudske šole.

Oglejmo si to tabelo natančneje, ker je ravno za naše razmere zelo poučna. Kaže nam, da je imela večina avstrijskih kronovin v primeroma zgodnjem času že precej dobro razvito ljudsko šolstvo. Še celo gorovita in malo obljudena Solnograška ni bila nikoli na slabem. Le v

Kranjski, Bukovini in Dalmaciji se je jelo primeroma pozno na boljše obračati. Dandanes je v tem pogledu za Kranjsko Bukovina; Dalmacija jo je pa že prekosila. Izborne so razmere v Nižji Avstrijskij, Češki, Moravski in Šleziji, dobre tudi povsod drugod.

Število katehetov, učiteljev in učiteljic.

Leto	Š t e v i l o		Leto	Š t e v i l o	
	katehetov	učiteljev in učiteljic ¹⁾		katehetov	učiteljev in učiteljic
1828	8 404	16.220	1859	7.292	19.911
1830	8.040	16.624	1865	11.343	22.629
1835	8.007	17.633	1870	— ²⁾	25.229
1840	8.349	18.422	1875	—	31.196
1845	8.872	19.381	1880	—	38.878
1850	9.184	19.233	1885	13.282	41.185
1855	7.461	18.826			

¹⁾ stalni in pomožni skupaj. ²⁾ manjka podatkov.

Število učiteljev, učiteljic in pomožnega osebja po kronovinah.¹⁾

Leto	Nižje Avstrijska	Višje Avstrij.	Solnograška	Štajerska	Koroška	Kranjska	Primorska	Tirolska s Predarlško	Češka	Moravska	Šlezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Sploh
1828	2.007	1.059	927	493	215	2.009	4.893	27 37	1 811	69	16 220				
1830	2.053	1 072	921	503	222	2.066	5 108	2.820	1.787	72	16 624				
1835	2.186	1.118	943	514	222	2.148	5.578	3.023	1.824	77	17.633				
1840	2.269	1.127	971	520	232	2.257	5.815	3.032	2.093	106	18 422				
1845	2.271	1.108	1.029	536	372	2.349	5.913	3.151	2.490	162	19.381				
1850	2.160	865	235	1.016	387	179	441	2.439	5.726	2.560	579	2.371	65	220	19 233
1855	2 150	830	223	1.091	365	212	414	2.476	5.561	2.340	584	2.286	83	211	18.826
1859	2.285	817	236	1.129	356	256	510	2.695	5.827	2.344	582	2.503	120	251	19.911
1865	2.576	891	234	1.250	442	308	558	2.771	6 595	2.786	669	3.073	196	280	22 629
1870	3.333	1.004	294	1 349	439	440	768	2.814	7.146	2.860	697	3.453	283	319	25.229
1875	4.751	1.006	359	1.946	571	414	875	2.994	9.456	3.626	842	3 856	256	354	31.196
1880 ²⁾	5.916	1.347	406	2 031	615	519	1.006	2 980	13.112	4.184	1.009	4.953	349	452	38.878
1885	6 450	1.379	377	2.023	632	500	921	2.873	14.981	4.566	940	4.764	381	398	41.185

¹⁾ Razvrstitev učnega osebja po spolu se beleži šele od l. 1865.; zagradelj ni bilo mogoče teh rubrik za vsa zgoraj omenjena leta posebej ločiti.

²⁾ Pri številkah l. 1880. število postranskih učiteljev ni zapopadeno.

Koliko je bilo otrôk dolžnih hoditi v ljudske šole, in koliko jih je v resnici hodilo.

Leto	Dolžnih v šolo hoditi je bilo			Hodilo jih je pa v resnici					
	dečkov	deklic	sploh	dečkov	deklic	sploh	dečk.	deklic	sploh
				absolutno			relativno		
1828	978.855	872.807	1.851.662	649.950	551.978	1.201.928	66 4 ⁰ / ₁₀₀	63·2 ⁰ / ₁₀₀	64·9 ⁰ / ₁₀₀
1830	990.986	910.058	1.901.044	667.524	576.188	1.243.712	67 3 ⁰ / ₁₀₀	63·3 ⁰ / ₁₀₀	65·4 ⁰ / ₁₀₀
1835	1.013.950	942.444	1.946.394	693.485	606.874	1.300.359	68·4 ⁰ / ₁₀₀	64·4 ⁰ / ₁₀₀	66·5 ⁰ / ₁₀₀
1840	1.013.576	948.021	1.961.597	696.827	616.459	1.313.286	68·7 ⁰ / ₁₀₀	65·5 ⁰ / ₁₀₀	66·9 ⁰ / ₁₀₀
1845	1.049.036	988.489	2.037.525	744.589	661.189	1.405.778	71·0 ⁰ / ₁₀₀	66·9 ⁰ / ₁₀₀	69·0 ⁰ / ₁₀₀
1855	1.102.596	1.035.915	2.138.511	753.477	672.394	1.425.871	68·3 ⁰ / ₁₀₀	64·9 ⁰ / ₁₀₀	67·6 ⁰ / ₁₀₀
1855	1.137.887	1.063.632	2.201.519	792.608	709.141	1.501.749	69 6 ⁰ / ₁₀₀	66·7 ⁰ / ₁₀₀	68·2 ⁰ / ₁₀₀
1859	1.180.075	1.115.899	2.295.974	862.788	771.071	1.633.859	73·1 ⁰ / ₁₀₀	69·1 ⁰ / ₁₀₀	71·2 ⁰ / ₁₀₀
1865	1.146.355	1.087.825	2.234.180	881.317	787.779	1.669.096	76·9 ⁰ / ₁₀₀	72·4 ⁰ / ₁₀₀	74·7 ⁰ / ₁₀₀
1870	1.701.000	1.709.100	3.410.100 ¹⁾	942.497	878.213	1.820.710	55·4 ⁰ / ₁₀₀	51·4 ⁰ / ₁₀₀	53·4 ⁰ / ₁₀₀
1875	1.560.453	1.562.410	3.122.863 ²⁾	1.092.594	1.042.039	2.134.633	70·0 ⁰ / ₁₀₀	66·7 ⁰ / ₁₀₀	68·4 ⁰ / ₁₀₀
1880	1.388.856	1.355.324	2.744.185	1.209.040	1.168.584	2.377.624	87 0 ⁰ / ₁₀₀	86·2 ⁰ / ₁₀₀	86·6 ⁰ / ₁₀₀
1885	1.645.582	1.606.486	3.252.068	1.403.779	1.377.332	2.781.111	85 3 ⁰ / ₁₀₀	85·7 ⁰ / ₁₀₀	85·5 ⁰ / ₁₀₀

¹⁾ V primeri z drugimi števili previsoko, ker ni bilo po prvotnih šolskih zapisnikih, ampak po osrednji statistički komisiji na podlagi ljudskega štetja z dne 31. decembra 1869 naravnost proračunjeno. Od tod tudi neugodni relativum.

²⁾ Nepopolnoma zanesljivo, ker le ondi po šolskih zapisnikih posneto, kjer se je število z onim ljudske štetve vsaj približno vjemalo.

Kako se deca, dolžna hoditi v šolo, razdeli po posameznih kronovinah?

Leto	Niže Avstrijska	Više Avstrij.	Solnograška	Štajerska	Koroška	Kranjska	Primorska	Tirolska s Predarlško	Česka	Moravska	Šlezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Sploh
1828	159300	92692	89445	80606	70487	107115	491796	270416	485963	3843	1851662				
1830	162425	94737	94361	83785	73220	109074	509042	283312	479466	11621	1901044				
1835	159911	93353	98986	87811	79676	110604	520294	293432	495100	17227	1955394				
1840	157971	90615	104978	82108	61711	104589	530313	291438	523832	14050	1961597				
1845	169982	91357	111980	32770	54738	65064	102953	549639	230329	66309	543788	18615	2037525		
1850	167695	79403	13342	111430	30730	59314	69317	106718	568674	246640	64900	565401	34196	20851	2138511
1855	184292	79862	14128	113335	33798	56684	63655	111034	586740	242213	57883	591064	36275	30556	2201519
1859	188990	77893	15520	113852	33502	52579	62136	106287	631673	249798	58561	595404	77460	32319	2295974
1865	187857	76396	13804	107905	32644	51696	65332	102911	643527	251298	59522	548316	63316	29656	2234180
1870	274530	101434	20218	167708	50874	76098	96052	129833	878064	332297	90032	1011500	99458	81401	3410100
1875	278158	102354	20444	168210	50943	58450	85854	129464	891461	334383	89725	776122	75630	61664	3122863
1880	293172	104451	20180	152779	42992	53262	82171	127480	846903	344917	87809	550409	45618	62327	2744180
1885	345980	110886	22096	170464	49348	57969	89524	135590	960018	374537	91605	744950	74696	62403	3252068

Neprimerno nizka števila prvih let, neprimerno velike razlike posameznih let, deloma višja števila prejšnjih let v primeri z nižjimi poznejših let, zelo visoka, djansko proračunjena števila l. 1870., vse to kaže,

da so številke starejših let pomanjkljive in nezanesljive, in da šele v novjšem času odgovarjajo močnejše djanskim razmeram.

Kako je šolska deca, dolžna v šolo hoditi, šolo v resnici pohajala?
A) absolutno.

Leto	Nizje Avstrijska	Višje Avstrij.	Solnograška	Štajerska	Koroška	Kranjska	Primorska	Tirolska s Predarlško	Češka	Moravska	Šlezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Sploh
1828	153923	85945		64347	26019		9335	103430	448343	249863		58308		2415	1201928
1830	158114	88719		69119	26445		9829	105393	456811	262396		54385		2511	1243712
1835	156839	88858		75760	28315		10350	109629	485227	277605		64524		3252	1300359
1840	154949	87223		73088	27606		10851	104832	497051	276453		71405		3818	1313286
1845	164502	89398		85582	21504	9044	19888	103638	521356	228131	59122	94735		5738	1405778
1850	169457	76546	13384	86901	20429	11271	21863	110616	530920	241513	55692	76659	5115	5510	1425871
1855	177809	78149	14063	92571	24589	19012	28836	114612	558754	237034	53203	90991	5329	6767	1501749
1859	187584	77241	15563	99505	26997	29001	28561	110578	611023	248208	55794	128251	7471	8082	1633859
1865	184580	74497	13294	96486	26828	26812	31119	119075	624933	251890	57684	154635	8658	7975	1669096
1870	209064	83474	17274	100146	30450	37144	37191	115123	683353	260778	70186	155768	9815	10334	1820710
1875	257830	98611	19265	124817	37465	38454	44341	118813	787419	299091	77741	204429	13345	13032	2134633
1880	281387	102660	20115	134954	38255	41374	46803	120930	845585	337721	83689	292515	16468	15165	2377624
1885	340740	110401	21846	156775	47051	48329	64755	127814	939653	363883	88427	426046	27246	18135	2781111

B) relativno:

Leto	Nizje Avstrijska	Višje Avstrij.	Solnograška	Štajerska	Koroška	Kranjska	Primorska	Tirolska s Predarlško	Češka	Moravska	Šlezija	Galicija	Bukovina	Dalmacija	Sploh
1828	96.62%	92.72%		71.94	32.28		13.24	96.56	91.16	92.40		12.00		62.90	64.91
1830	97.35%	93.64%		73.25	31.56		13.42	96.63	91.70	92.61		11.34		21.61	65.42
1835	98.08%	95.18%		76.54	32.24		12.99	99.12	93.26	94.61		13.03		18.88	66.47
1840	98.09%	96.26%		75.34	33.62		17.58	100.24	93.92	94.86		13.63		27.17	66.73
1845	96.78%	97.86%		76.43	65.90	16.52	30.57	103.58	94.89	99.07	89.16	17.42		30.82	68.99
1850	101.05%	96.40%	100.31	77.99	66.48	19.04	31.54	103.65	93.36	97.92	85.81	13.56	14.96	26.43	66.68
1855	96.48%	97.86%	99.54	81.68	72.75	33.54	45.30	103.25	95.23	97.86	91.92	15.39	14.69	22.15	68.21
1859	99.26%	99.16%	100.28	87.40	80.58	55.13	45.96	104.04	96.74	99.32	95.28	21.54	9.64	25.00	71.16
1865	98.26%	97.52%	100.88	89.42	88.22	51.86	47.63	115.70	97.11	100.24	96.91	28.20	13.67	26.89	74.71
1870	76.15%	82.29%	85.44	59.71	59.86	48.81	38.62	88.67	77.88	78.48	77.97	15.40	9.87	12.70	53.39
1875	92.69%	96.34%	94.23	74.20	73.54	65.79	51.65	91.77	88.33	89.45	86.64	26.34	17.66	21.18	68.35
1880	95.98%	98.57%	99.68	88.33	88.99	77.68	56.96	94.86	99.84	97.91	95.31	53.14	36.10	24.33	86.64
1885	98.49%	93.56%	98.88	91.97	95.35	83.34	72.33	94.01	97.88	97.16	96.53	57.19	36.48	29.06	85.52

Zadnja tabela nam kaže, da sta v prejšnjih letih večinoma po dve tretjini šolodolžne dece šolo tudi obiskovali; v zadnjem desetletju so se razmere že tako zdatno zboljšale, da obiskuje že nad pet šestink šolo. Posebno dobro urejene so šolske razmere v planinskih in sudetskih

kronovinah že od nekdaj. Slabe so bile svoje dni poleg Kranjske, Primorske, posebno v Galiciji, Bukovini in Dalmaciji; najmočnejše so napredovale z ozirom na prvotno nizek nivô ravno v Kranjski in Primorski; sploh so pa napredovale povsod.

E. Lah.

Naši dopisi.

Iz kranjskega okraja. (Konferencija.) Dne 26. malega srpana t. l. se je zbralo učitelstvo kranjskega okraja k letošnji svoji uradni konferenciji v

mestni hiši v Kranji. Točno ob 9. uri otvori predsednik konferencije, okrajni šolski nadzornik A. Žumer zborovanje, prijazno pozdravi navzočne učitelje

in učiteljice ter imenuje svojim namestnikom g. nad učitelja A. Kmeta, a zapisnikarjema sta bila izbrana gđc. Rooss in g. J. Petkovšek.

V tem počastil je zborovanje preč. g. A. Mežnarec, dekan v Kranji. G. nadzornik ga v lepih besedah pozdravi ter učiteljstvu predstavi, zraven pa še štiri gg. katehete, kateri so s tem pokazali, da se zanimajo za učiteljstvo in da hočejo z njim složno delovati.

Na to prebere g. predsednik imena navzočih učiteljev in učiteljic, onih, koji so na dopustu in koji so opravičili svojo odsotnost; omenja premembe, koje so se tokom leta vršile pri šolskih oblastvih, pri šolah in med učiteljskim osebjem. Posebno se spominja preblagorodnega gosp. barona Winklerja, deželnega predsednika in predsednika dež. šolskega sveta na Kranjskem, kateri je letos šel v pokoj, na njegovo mesto pa imenovan preblagorodni g. baron V. Hein.

Gospod predsednik opomni na lep napredek, kojega je šola v tem letu storila v našem okraji. Ustanovila, oziroma dovolila se je jednorazrednica v Kovorji. V Šmartnem se je razširila šola v dvorazrednico. V Škofji Loki se je ustanovil posebni oddelek za oddaljene. Zidajo, oziroma popravljajo se pa letos šole: pri Sv. Ani, v Preddvoru, Št. Lenartu, Predosljih in Retečah.

Ko nam še g. predsednik več ukazov višjih oblastev prečita in raztolmači, (koje je uže tudi „Učit. T.“ razglasil), preide k svojemu poročilu.

Učiteljstvo si v obče prizadeva pouk in vzgojo povišati, s čimur je tudi doseglo, da se sme reči, da je učiteljstvo kranjskega okraja v pravem tiru in stanje dobro. Glede poslopij in učil je še tu pa tam mnogo nedostatkov, a zboljšuje se vender polagoma. Najslabše je gledé šolskih klopij. Pri nekaterih šolah manjka še veliko učil. Naj se gleda pri proračunih na to, da se potrebna učila napravijo. Prav potrebna za učila je šolska omara. Šolske table naj bi se vsako leto na novo počrnile. V nekaterih šolah je prav lep red v omari, to ugodno vpliva na opazovalca. Hvalevredno je tudi, da se učitelji na večrazrednicah lepo razumejo med sabo in z g. kateheti. To dobro vpliva na vzgojo šolske mladine. Glede šolskih dnij, katere ima pravico krajni šolski svet proste dati, je omeniti, da se ne sme tak dan prosto dati, da bi se počitnice podaljšale s tem. Spoved pri ponavljajncih se ne sme na četrtek napravljati, ker je za te družih prostih dnij dosti. Dnevi kot n. pr. 19. listopada i. t. d. kot god presv. cesarice naj se slavi s sveto mašo, pri kateri naj je učiteljstvo navzočno. V nekaterih šolskih sobah se premalo kuri. Naj se ta nedostatek odpravi. Uradni spisi so povsod v lepem redu. Zapisnik lokalnih konferencij naj se vselej zaznamenuje z datumom in številom. Na jedni dvorazrednici je bilo 8 konferencij. To dobro vpliva na jednotno postopanje pri pouku. Spisek onih otrok, ki so bili posvarjeni ali kaznovani, naj se natančno izpolnjuje, sosebno zdaj, ko bodo nove iskrovine prišle. Gledé izpustnic bode visoki c. kr.

deželni šolski svet v kratkem izdal ukaz. Kronika se še vedno različno piše. Osobnosti ne spadajo v kroniko. Matrika se na nekaterih šolah premalo natančno sestavlja. Tednik je večinoma v prav lepem redu. Na jednorazrednicah naj se tednik tako uredi, da bo imela vsaka skupina svojo stran. Katalogi so dobro spisani. Razrednice so tudi v redu. V inventar naj se vse vpiše, vsako leto posebej, kar dobi šola na novo. Če gre otrok kam drugam v drugo šolsko občino, naj se vse zapiše, kdaj je vstopil v šolo in kdaj je šel proč. Vložni zapisnik naj se ima v redu. Vložni zapisnik naj ima toliko števil, kolikor je aktov v fasciklu. Knjižnicam pripisujejo oblastva veliko važnost. V nekaterih krajih imajo knjižnice lepo vezane knjige, v mnozih pa še tega ni. Zato naj se gleda, kolikor mogoče na to, da imajo knjižnice vse knjige vezane in zaznamovane z imenom onega učitelja, koji je knjigo prej prebral.

Vzgoja mladine je prav hvalevredna. Otroci se lepo vedó, so zaupljivi, pobožni, uljudni, redni in snažni. Z mladino naj se le prijazno postopa in ne preostro. Na uljudnost otrok vplivaj učitelj tudi zunaj šole. Učitelja naj ljudstvo pozdravlja vedno zunaj šole, toliko spoštovanja si mora učitelj s svojim postopanjem pridobiti. Deklice naj so v šoli razkrite. To gotovo vpliva na snago deklie. Žganjepitje pojenjuje močno. Ptičarjev in tobakarjev je bilo le še nekaj slučajev. Vse hvalevredno pa je, da se otroci vadijo varčni biti. Dokaz za to je, da ima na 9 šolah že 230 otrok čez tisoč gld. v poštni hranilnici. Iz vedenja učiteljstva se razvidi, da vé skoraj brez izjeme ceniti svoj stan in da gleda na svoj ugled. Od učiteljstva se mora zahtevati taktno postopanje tudi zunaj šole v socialnem kakor verskem oziru. Kar se tiče pouka v obče, bil je ta sicer uspešen, normalni pa uspehi vender niso, ker so razsajale letos otroške bolezni. 19 šol je bilo radi boleznij zaprtih, nekatere celo po več mesecev. V šoli naj se gleda na vse otroke. Otrok naj več govori, kot učitelj, posebno v gorskih krajih, kjer so bolj bojazljivi. Brez učnih knjig ne sme biti noben otrok, tu pa tam še manjka učnih knjig. (Konec prih.)

Iz novomeskega okraja. Ker je vaš cenjeni list prinesel v zadnji številki dnevni red naše učiteljske konferencije, torej danes nekoliko o isti. — Letos smo zborovali prvokrat v Žužemberku, da smo si tudi ta kraj ogledali, kakšen je. Zbranih nas je bilo 34 učiteljskih močij iz okraja in g. Saje iz Št. Jerneja.

Zborovanje je otvoril c. kr. okr. šolski nadzornik g. Andrej Senekovič, ravnatelj višje gimnazije v Ljubljani, ter si volil svojim namestnikom gosp. J. Franketa iz Št. Petra. Po nasvetu g. Zavrla sta bila izvoljena z vsklikom za zapisnikarja gđc. Sedlak in g. Matko.

Za tem je g. nadzornik došle srčno pozdravil, ter posebno onim, kateri so prvo leto v tem okraji ali pa prvo leto službujejo, želel obilni uspeh. G. predsednik omeni, da hoče svoje poročilo kolikor možno

skrčiti, ker se zelo strinja z onim lanskega leta in ker je že itak vsakega posameznega pri inspiciranju opozoril na nedostatke ter tudi pohvalil, kar je bilo hvalevrednega; pa tudi zato, ker imamo na dnevnem redu štiri važne točke, za katere bomo gotovo mnogo časa porabili. Na to omenja o premembah pri šolah in učiteljstvu ter o nekaterih važnejših ukazih.

Številke statističnih izkazov so s sumaričnimi podatki v primeri druga proti drugi take kot vlani, le število otrok se je nekoliko zveksalo. Tudi uradne knjige so slične lanskim, le na jedni šoli je ta sprememba, da še zapisnika ni bilo. Če otrok umrje, ga je treba takoj izbrisati, ne pa še dalje klasificirati.

Glede uspehov smo malone na isti stopinji kot vlani. Branje je najboljšje; v slovnici se ne pride daleč; spise je naj se boljše goji. Pri spisji je treba na stavljena vprašanja pismeno odgovarjati; se iz knjige kratko povest ali kak odstavek navaditi, ter potem napisati in tudi prosto pisati. Za realije smo učne načrte lansko leto sestavili. Te je c. kr. deželni šolski svet potrdil. C. kr. okrajni šolski svet jih bode šolam razposlal, da se po njih držimo, ali jih pa o priliki drugih skupščin popravimo. S tem zaključ. g. nadzornik svoje poročilo.

Gdč. L. Sajovic nam prečita dobro sestavljeno poročilo o ženskih ročnih delih, kolike važnosti so ista in kako naj se poučujejo.

Po končanem poročilu pravi g. Kmet, da bi bilo pri tem tudi dobro omeniti, na kak način bi bilo preskrbeti tvarino za pouk v ročnih delih, ker so otroci večidel brez vse priprave. G. nadzornik mu pojasni, da naj krajni šolski sveti stavijo potrebne svote v proračun za ročna dela, v čemur smo že lansko leto govorili. Ker se nihče drugi ne oglasi, vzame se to poročilo pohvalno na znanje.

Za tem nam poroča g. F. Kalinger o gojitvi umetnega petja med učitelji. Petje, ki je že itak velike važnosti, goji naj se med učiteljstvom za razvedrilo duha, za vzgled drugim, tudi zato da se javno pokaže; torej naj se učitelj ne straši truda in stroškov in naj redno obiskuje pevske vaje, katere naj se večkrat prirejajo, saj: „Dolžan ni samo kar velewa mu stan...“ (Lepe besede, katere so slične onim našega sl. pesnika, ki pravi: „Ne plaši se znoja, ne straši se boja“ in „Odpri srce, odpri roke“ a bojim se, da še celo isti, ki nas silijo k temu, te pesnikove besede le preradi pozabijo, kar pa je lahko umevno, ker nam naša malenkostna plača tega vselej ne pripusti.) G. nadzornik pripomni sklepčno, da naj se tudi v šoli goji umetno petje, kjer je to mogoče. Potem se vzame tudi to poročilo pohvalno na znanje. (Konec prih.)

Iz Škocijana pri Turjaku. (Blagoslovljenje šolske zastave. Sv. Ahca dan. Šola.) Malo je šol na Kranjskem, katere ne bi imele lastne šolske zastave. Saj je pa tudi tako ganljivo, videti nežno mladino zbirati se o svečanih prilikah krog svoje zastave. Slednje napotilo je šolsko voditeljstvo, da je

jelo nabirati darove in blagi šolski prijatelji so se odzvali tej prošnji prav velikodušno. Zastava je gotova in dné 23. mal. srpana jo je domači g. župnik slovesno blagoslovil. Pred cerkvijo je stal slavolok z napisom ter z venci in narodnimi zastavami ovenčan. Nad cerkvenimi vrati je visela cesarska zastava, raz zvonik pa je ponosno vihrala velika narodna trobojnica ter ljudstvu oznanjevala slavnostni dan. Med prijaznim potrkavanjem zvonov in gromovitim strelom topičev so se podali šolarji v sprevedu v cerkev, deklice v belih oblačilih z venci na glavah, dečki s šopki na prsih; pred njimi pa je korakal zastavonoscec. V res krasnem cerkvenem govoru je č. g. župnik Kosec govoril o pričetku zastav v katoliški cerkvi, o njihovem pomenu ter slednjič nekoliko o življenji Marijinem in sv. Alojzija, kojih podobi sta na zastavi. Po sv. maši pa je dotične molitve pojoč slovesno blagoslovil zastavo. Na to so zapeli otroci pred oltarjem pesem o „Mariji“ in „sv. Alojziji“, na kar se je vse ljudstvo po cerkvi solzilo. Ljudstva je bilo tako ogromno število, da ga toliko v Škocijanu še nisem videl. Otroke smo pogostili s kruhom in vinom ter jim bode izvestno ta dan ostal v trajnem spominu. Bodi tem pótém še jedenkrat izrečena zahvala vsem onim, ki so izvolili kaj darovati ali za zastavo ali pa za pogoščenje šolarjev.

Zastava je krasno delo tvrdke Deiller na Dunaji. Izdelena je iz belega svilnega damasta s zlatimi franžami, kvastami ter s imenovanima podobama. Pri tej priliki bodi ob jednem omenjeno, da smo se tudi spominjali sicer skromno, toda vender primerno zmage pri Sisku in hrabrega Andreja Turjaškega. V šoli se je otrokom opisala toli pomenljiva bitka pri Sisku ter se jim podal životo- in življenjepis Andreja Turjaškega. Na dan sv. Ahca pak so se zbrali šolarji na „Gori“ (tako imenuje ljudstvo hrib sv. Ahca) ter bili s svojim g. učiteljem pri sv. maši, kojo je služil č. g. župnik Kosec. Mogočen strel je naznanjal daleč na okrog zmagovalni tristoletni dan.

Našo šolo je pohajalo v preteklem šolskem letu 150 otrok. Šolsko poslopje se je leta 1892 večinoma prenovilo in popravilo. V spomin gospe Josipine Hočvarjeve v Krškem, ki je pokrila stroške prezidovanja, vzdala se je na šolskem pročelji nramornata plošča z napisom:

Haec doctrinae sedes auxiliis
Jam mortui scholarum
Maecenatis honorati domini
Martini Hotschewar
Pudlogensis anno MDCCCXCII
Renovata est.

Tu sem vsolani otroci iz Rašice in Podloga pohajajo šolo v Vel. Laščah. Našo šolo pa obiskujejo nikamor vsolani otroci iz Turjaka in Podturjaka. V zadnjem času pa je jelo nekaj vreti. Jedni hočejo jednorazrednico v Turjaku, drugi zopet, da se jednorazrednica v Škocijanu razširi v dvorazrednico, kojo naj potem pohajajo tudi vsolani otroci iz Rašice in Podloga, otroci iz Turjaka in Podturjaka pa naj se tu sem vsolajo. Kdo zmaga, nas pouči bodočnost. I. Cerar.

Društveni vestnik.

Iz „Zveze slovenskih učiteljskih društev“. (Konec). Dne 17. velikega srpana so se zbrali delegatje na grobu Slomškovem ob 7. uri zjutraj ter so mu zapeli „Blagor mu“. Jednako pesem so zapeli tudi A. Tomšiču. Od tod smo se podali v stolno cerkev, da smo si ogledali Slomškov kip.

Od 8—10 je zboroval a) odsek Slomškov v čitalnici, b) odsek za šolsko vrtnarstvo v dvorani pri Gambrinu in c) odsek za razna učila v čitalnici.

V Slomškovem odseku, kateremu je predsedoval g. nu. Praprotnik, razgovarjalo se je, kako bi se čez 7 let praznovala Slomškova stoletnica. Sklenilo se ni nič stalnega, a stavili so se razni nasveti. G. ravnatelj Schreiner je nasvetoval, naj se izda o tej priliki Slomškov album, v katerem bi bilo znanstveno ocenjeno njegovo pedagoško delovanje. G. nu. Strel se je pridružil temu nasvetu ter ob enem naznanil, da ima „Ptujsko učiteljsko društvo“ v ta namen že nabranih 150 gld. Dalje je predlagal g. Praprotnik, da bi „Zveza“ pričela izdajati Slomškove spise za mladino in g. Dimnik pa je nasvetoval, naj se iz prebitka zbira sklad za Slomškovo ustanovo, katere obresti bi se uporabljale za nagrade marljivim pisateljem pedagoških spisov. Vse te nasvete vzel je novi odbor obstoječ iz gg. Schreiner, (predsednik), prof. dr. Bezjak, prof. Koprivnik, Nerat, Podobnik, Lapajne, Dimnik in Krajnik z obljubo na znanje, da jih bode upošteval.

V odseku za šolsko vrtnarstvo je predaval prav temeljito g. prof. Koprivnik ter bil tudi izvoljen predsednikom tega odseka. — Odsek za razna učila si je izbral svojim načelnikom g. Nerata.

Po 10. uri dodolndne smo si ogledali pod vodstvom g. ravnatelja Schreinerja razstavo učil na mariborskem učiteljski. Lepi in ukusno urejeni predmeti so naredili na vsacega najboljši vtisek tembolj, ker razstavljeni predmeti niso tovarniško delo, temveč po večini plod učiteljev in učencev. Take razstave vlečejo in vspodbujajo gledalca k enakemu delu, ker to storiti, kar so že drugi brez strojev storili, tirja od sleharnega že prirojeni ponos. A ti predmeti niso samo lično izdelani, temveč tudi popolnoma ustrezajo svojemu namenu, ker so izdelovatelji vse na nje obesili, kar jim je velela večletna praksa. Na njih najdeš vse to, kar moraš ukažalni mladini lehkim načinom pokazati in ji trdno vtisniti v spomin. In to je velik korak novodobne pedagogike, katerega je storilo vzorno mariborsko učiteljske. Čestitamo!

G. prof. Koprivnik pa nam je razkazal vzorno urejeni vrt učiteljske.

Po banketu ob 3. uri popoldne se je pričelo glavno zborovanje v dvorani pri Gambrinu, katera je bila jako ukusno ozaljšana s podobo A. M. Slomska, Komenskega, Herbarta, Heberta, Preširna, Vodnika, Stritarja, Sim. Gregorčiča in Jurčiča; med podobami

pa so bili nabiti grbi z zastavami slovenskih mest in pokrajin. Ko se je do sleharnega kotička napolnila prostorna dvorana, otvoril je g. predsednik Ribnikar zborovanje s pristrčnim pozdravom na vse prisotne ter je izrazil veselje nad tolikim obiskom. Število udeležencev jasno kaže, da se slovensko učiteljstvo zaveda svojih dolžnostij, ker se ne ustraši stroškov za povzdigo svojega ugleda. Slovensko učiteljstvo ne išče prepira, temveč le resno delo, s katerim se želi popeti do dostojne višine. Resno in uspešno delovanje v prid slovenski mladini, kar je naša prva naloga, bodi naš najboljši spremljevalec in varuh proti sovražnim napadom. Svoj nagovor pa sklene s trikratnim „Slava-klicem“ na presvetlega cesarja Franciška Jožefa I., kateremu klicu se navzočni z največjim navdušenjem pridružijo.

Z istim navdušenjem se sprejme predlog g. nu. Praprotnika, da se odpošlje brzojavnim potem udanostna izjava slovenskega učiteljstva presvetlemu cesarju, kar se je takoj zgodilo.

Sedaj se je spominjal predsednik tekom leta umrlih društvenikov, ter je prosil, naj navzočni v znak žalosti vstanejo raz sedeže, kar se tudi zgodi.

Ko se je konstatirala sklepčnost zborovalcev, prevzame besedo g. Nerat, kateri kot predsednik „Učiteljskega društva za mariborsko okolico“, zborovalce najpristrčneje pozdravi.

Za njim je poročal g. ravnatelj Schreiner o najnovejših reformatornih težnjah na pedagoškem polju. Vsestransko, pedagoško premišljen in prijetno prednašan govor je bil vsem navzočnim izvanreden duševen užitek. Dolgo trajajoče ploskanje in „Živio-klici“ doneli so po končanem govoru po dvorani kot izraz notranjih čutil poslušalcev. O govoru samem ne omenim družega, nego izrazim naj le občno željo, da bi ga blagovoli g. ravnatelj priobčiti.

Tudi drugo poročilo g. nu. Lebara: „Kaj in kako naj čita mladina?“ so zborovalci z odobravanjem sprejeli.

Ko se je na podstavi Lebanovega poročila izvolil „ocenjevalen odsek za mladinske spise“ (gg. Dimnik, Freuensfeld, Judnič, Kosi in Leban), zaključil predsednik zborovanje z željo, da bi letošnje zborovanje donasalo mnogo koristi ter da bi se prihodnje leto zopet zdravi in veseli snidili.

Po glavnem zborovanju so določili delegatje prihodnje zborovanje na drugo polovico meseca velikega srpana ter izrazili željo, da bi se VI. glavna skupščina vršila v Gorici.

V upravni odbor so bili jednoglasno voljeni: 1. Nadučitelj Vojteh Ribnikar predsednikom; 2. Ravnatelj Ivan Lapajne I. podpredsednikom; 3. Nadučitelj Francišek Praprotnik II. podpredsednikom; 4. Učitelj Armin Gradišnik I. tajnikom; 5. Učitelj Jožef Šega

II. tajnikom; 6. Nadučitelj Krnc blagajnikom; 7. Nadučitelj Miha Nerat urednikom Popotnika; 8. Odborniki za Štajersko so bili izvoljeni nadučitelja Fr. Kocbek in Ant. Porekar ter učitelj Jožef Freuensfeld. 9. Odbornikoma za Kranjsko sta bila izvoljena nadučitelj Luka Jelenec in učitelj Jakob Dimnik. 10. Odbornikom za Primorsko so bili izvoljeni nadučitelja Mate Kante in Peter Medvedšek ter učitelj Kristijan Bogatec.

Ob 8. uri zvečer se je pričel na vrtu pri Gambrinu koncert s sodelovanjem južno-železniške godbe, mešanega zbora čitalniškega in tamburašev. Jako dobro obiskan in živahen koncert je počastilo razven Mariborčanov tudi mnogo gg. duhovnikov. Med koncertom se je prebralo nad 20 brzojavnih pozdravov, ki so došli med zborovanjem. Tudi je naznanil predsednik, da se je deputacija upravnega odbora poklonila g. okrajnemu glavarju in prevzvišenemu vladiki Mihaelu Napotniku, kateri je deputacijo prav ljubeznjivo sprejel ter jej izročil tvoj pozdrav vsemu slovenskemu učiteljstvu, kar je učiteljstvo jako razveselilo.

Drugi dan ob 1/29. uri so se udeležili zborovalci sv. maše za našega preljubljenega vladarja. A. K.

Iz Kranja. „Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj“ zboruje dne 5. vinotoka v Kranji. Začetek ob 10. uri zjutraj s sledečim vspešnim:

1. Nagovor predsednikov.
 2. Poročilo tajnikovo.
 3. Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov.
 4. Volitev sedem udov v društveno vodstvo.
 5. Posamezni predlogi.
- K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz postojinskega okraja. Sedma glavna skupščina učiteljskega društva za postojinski šolski okraj se je vršila prav sijajno v prijaznem Trnovem pri Ilirski Bistrici dne 2. vel. srpana 1893 v navzočnosti 17 pravih članov in 5 gostov. Gospod predsednik Zarnik pozdravi navzočne, obžaluje, da je samo jedna gđ. učiteljica prišla in opominja vse društvenike k skupnemu, složnemu delovanju v blagor slovenske mladine, šole in domovine po geslu „naprej“.

Gospod tajnik Judnič obširno poroča o društvenem delovanju l. 1892/3. in stavi sledeči predlog:

Dve očesi se nam zrealite v našem obličji, ki sta nam gotovo narvečji dar božji; te pa čuvajmo, da ne izgubita luči in svita. Tudi naš učiteljski stan ima dve očesi, dva bisera, šolsko družbo „sv. Cirila in Metoda“ in naš „Učiteljski dom“ in spe, zgradbo naše dične „Zveze“.

Za Ciril-Metodovo družbo je naše društvo kot ustanovnik vplačalo l. 1892. deset gld., na „Učiteljski dom“ pa do letos še mislili nismo. O „Učiteljskem domu“ bilo je vodstvo našega društva po vsem družih mislji nego pedagoško društvo v Krškem. Ker je pa

ideja „Učiteljskega doma“ tako vzvišena, tako krasna, da jo mora odobravati vsak vesten učitelj in vsak prijatelj šole in učiteljstva, ker je Ciril-Melodova družba v slovenskem narodu itak tako priljubljena, kakor nobena druga, tedaj stopim danes pred slavni občni zbor s predlogom:

Učiteljsko društvo za postojinski šolski okraj pristopi kot pokrovitelj šolski družbi „sv. Cirila in Metoda“ in „Učiteljskemu domu“.

Vsota dve sto goldinarjev se pa pokrije sledeče:

1. Vsak učitelj in vsaka učiteljica plača vsako leto jedno krono za „Ciril-Metodovo družbo“ in jedno krono za „Učiteljski dom“.

2. Vsako leto vplača naše društvo od društvenega premoženja za družbo „sv. Cirila in Metoda“ deset gld. in za „Učiteljski dom“ deset gld.

3. Vsak društvenik spodbujaj prijatelje šole in učiteljstva, da v ta blag namen darujejo vsaj jedno krono vsako leto.

Ti letni doneski nalože se na ime našega društva v dveh knjižicah v mestno hranilnico v Ljubljani.

Hranilno knjižico „Ciril-Metod“ shranjuje g. tajnik. — Hranilno knjižico „Učiteljski dom“ shranjuje g. društveni predsednik.

Vsota sto gld. za „Ciril-Metoda“ se bo izplačala le tedaj, ako bo ta šolska družba v tem smislu delovala, kakor do sedaj.

Vsota sto gld. za „Učiteljski dom“ se bo izplačala, kedar se bo poslopje staviti začelo. Ako se pa namen „Ciril-Metodove družbe“ spremeni, ako se „Učiteljski dom“ zidati ne bi začel, pa ostaneta obe vsoti kot glavnica društva za postojinski šolski okraj in se v druge svrhe porabiti ne smeta.

Tajnikovo poročilo je bilo brez debate z dobroklici sprejeto, a o njegovem predlogu sklepala bo osma glavna skupščina v Vipavi l. 1894., ker je g. Rustija staval v tem smislu svoj predlog.

Iz blagajnikovega poročila povzamemo, da ima društvo premoženja 215 gld. 18 kr., kateri račun so trije pregledovalci potrdili.

Jednoglasično je bilo sklenjeno, da l. 1893/4. društveniki plačajo samo 1 gld. društvenine.

Referat g. Jelenca o „Lavtarjevem računskem stroji“ bil je obširno in temeljito izdelan, kakor tudi resolucija, da je ta računski stroj zelo vporaben in da ga naj vse šole si kupijo, po daljši debati s pohvalo sprejeta.

V knjižnični presojevalni odsek so bili izvoljeni: gg. Zarnik, Judnič, Trošt, Jelenec, Požar.

V društveno vodstvo so bili izbrani: gg. Zarnik, Judnič, Trošt, Jelenec, Zaman, Rustija Jože, Rudolf Ivan.

Na to zaključni g. predsednik zborovanje s trikratnim „Slava“ na presvitlega cesarja, na kar ves zbor zapoje cesarsko pesem. Bog daj, da bi nam to zborovanje doneslo mnogo krasnega cvetja in sadja in da bi naše društvo vedno krepkeje postajalo učiteljstvu v čast!

Davorin Judnič.

Vestnik.

Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta. Zapisnikar poroča, kaj se je od zadnje seje sem že rešilo. Potem se imenujejo: g. Mihael Debelak, učitelj v Trsteniku, stalnim učiteljem-voditeljem na novi jednorazrednici v Kovorji; g. Francišek Dolar, učitelj v Semiči, stalnim učiteljem-voditeljem na jednorazrednici v Valti Vasi; gđc. Amalija Koncilija, učiteljica v Starem Logu, stalno za II. učno mesto v Dobrničah; gđc. Karolina Bervar, učiteljica v Škocijanu, stalno za IV. učno mesto v Št. Jerneji; gđc. Viktorija Praprotnik, učiteljica v Postojini, stalno za IV. učno mesto na dekliški šoli v Kranji; gđc. Marija Malec, učiteljica v Zagorji ob Savi, stalno za III. učno mesto v Trnovem. Sklepa se o dveh disciplinarnih preiskavah. Dovolj se ekskurendna šola v Radovni pri Gorjah. Končno se reši več prošelj za denarne podpore.

Osobne vesti. G. dr. Andrej Karlin je imenovan začasnim katehetom na nižji gimnaziji v Ljubljani.

G. Matija Mrak, stolni vikar, pa pomožnim katehetom na c. kr. vladnici v Ljubljani. — Začasno službo sta dobila g. Feliks Vrhovec, izprašan učiteljski kandidat, II. učno službo v Poljanah pri Škofji Loki (ne gđc. E. Rekar, kakor smo zadnjič poročali) in gđc. Emilija Gerbac, izprašana učiteljska kandidatinja, službo v Hrušici pri Podgradu v okraji vološkem.

Ponudba. Učitelj III. plačilne vrste, s prostim stanovanjem z vrtom in orgljanjem, za kar se dobiva letnih 110 gld., želi svojo službo premeniti.

Ponudbe v teku 1 meseca na broj „32“ Brežice (Rann) Štajersko (poste restante).

Nove šolske tiskovine so v Miličevi tiskarni dotiskane in jih slavnim šolskim vodstvom priporočamo v naročilo. Tiskane so na prav dober in posebno lep papir.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 627

o. š. sv. Na trirazrednici v Semiči se razpiše druga učna služba z letno plačo 500 gld. v stalno, oziroma začasno umeščenje.

Prošnje naj se oddajajo do dne 27. kimovca t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji,
dne 4. kimovca 1893.

Št. 770

o. š. sv. Na dvorazrednici na Vačah je stalno ali začasno popolniti drugo učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vlagajo do konca meseca kimovca t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 8. kimovca 1893.

Št. 1194

o. š. sv. Na dvorazrednici v Starem Logu je stalno ali začasno popolniti drugo učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda, z jedno sobo za stanovanje in 4 sežni drv za kurjavo.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo v teku 14 dni.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji,
dne 2. kimovca 1893.

Šj. 1035

o. š. sv. Na jednorazrednici v Trsteniku je stalno popolniti mesto učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda, z opravnino 30 gld. in s prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo v teku 14 dni.

C. kr. okrajni šolski svet v Kranji,
dne 9. kimovca 1893.

Št. 834

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Postojini je takoj popolniti 2. oziroma 3. mesto učiteljice z letno plačo 450 gld.

Prosilke naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potem tekom 14 dni pri podpisnem uradu.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini,
dne 6. kimovca 1893.

Št. 831

Preklic.

o. š. sv. Tuuradni razglas od dne 24. vel. srpana t. l. št. 815 radi popolnitve 3. učnega mesta na štirirazredni ljudski šoli v Trnovem se s tem preklicuje.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini,
dne 1. kimovca 1893.

Listnica uredništva.

Mnogo dopisov zaradi nedostatnega prostora še

nismo mogli priobčiti, kar naj nam gg. dopisovalci oprostijo!

— Pridana je listu priloga „Narodne knjigarne“ Antona Zagorjana. —

Spominjajte se „učiteljskega doma“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

»Učiteljski Tovariš« izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — Lst stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje »Slovenskega učiteljskega društva« prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani.